

44. „Преводачът превежда за Външно!“

Един от вариантите на заблудата „лицензиран преводач“ е преводач, който превежда „за Външно“. Тази заблуда също е тръгнала от агенциите за преводи и чрез нея те искат също да подведат или измамят клиентите, като им внушат, че „техните“ преводачи са изключително важни – те превеждат за Външно!

С тази заблуда се сблъсках преди няколко години. Обади ми се една особа, която се представи за „европейски адвокат по търговски марки“ и ми възложи да ѝ превода лицензионен договор за предоставяне на лиценз за търговска марка. И преди била ползвала услугите ми и затова решила да възложи на мен превода. Направих превода преди изтичането на едноседмичния срок, който ми беше даден, и се обадох на въпросната особа, за да ѝ кажа, че съм направил превода, но че трябва да уточня названието на марката на съответния език, на който беше преведен договорът, понеже в българския вариант имаше израз, който не можах да открия по никакъв начин във връзка с тази марка на съответния език.

И тогава се започна. Особата ми заяви, че не може да каже, понеже не знаела този език. Аз я попитах няма ли връзка с отсрещната страна, след като е поела подготовката на договора. Тогава тя ми обясни, че има нейни колеги, с които контактувала. Като разбрах то-

ва, се зарадвах, защото има възможност да се уточни названието на марката на другия език. За съжаление въпросната особа отказа да помоли колегите си, понеже щели да ѝ откажат, тъй като марките били търговска тайна. По никакъв начин не можах да я убедя, че не става дума за никаква тайна, а просто за название. То беше ключово в договора и не беше редно да го напиша неправилно в буквален превод от български. Все пак, казах, че ще се опитам да направя всичко възможно, за да открия точното название на марката.

И наистина, след дълго и упорито проучване успях да се добера до националната база на марките и индустриалния дизайн на института по интелектуална собственост на съответната страна, където, за моя радост, най-после открих названието на търговската марка. Разбира се, то нямаше нищо общо с българския текст. Учудих се, откъде ли на въпросната особа е хрумнало названието на български. Нямаше как да разбера, защото, когато ѝ съобщих радостната новина по имейла, тя ми се обади и просто ми каза: „Намерих друг преводач, и на него възложих превода. А преводачът превежда за Външно и знае всичко!“

Въпросната особа не пожела да плати за едноседмичния ми труд, защото за нея най-важното е преводачът да не задава въпроси, преводачът трябва да знае всичко!

Предполагам, че на много преводачи им се е случило нещо подобно. Тази клиентка не

беше агенция, но поведението ѝ беше напълно идентично. Между другото, тя ми се хвалеше с колко собственички на агенции била се познавала, оплакваше ми се от „некадърни“ преводачи и накрая се опита да унижи преводаческото съсловие.

Този случай, макар и инцидентен в моята практика, беше много показателен за отношението към труда на преводача. У нас обаче митовите на Външно и агенциите допълнително усложняват ситуацията. Когато въпросната особа реши да ме накаже за това, че задавам „излишни“ въпроси, възложила превода на друг. И за да ми „натрие носа“, изрече великата мъдрост, че другият преводач „превежда за Външно“! По онова време и аз все още „превеждах за Външно“ (имах онзи фалшив „договор“), но предпочетох да не се хваля с това и да не влизам в ненужен спор.

Безумното отношение към преводачите е нещо, което има благоприятна почва, предполагавам, не само у нас. Да се изхожда от презумпцията, че преводачът е длъжен да знае всичко, е най-малкото несериозно. А да се смята, че преводачът не знае езика, щом задава въпроси за съществени неща, е най-малкото нелепо.

За съжаление, наблюдава се все по-задълбочаваща се интелектуална криза, която се отразява на съставянето на всякакъв вид текстове. Неадекватното използване на термини, неточното и неясно изразяване на безброй „ав-

тори“, чиито текстове след това биват давани за превод, водят до огромна лавина от недоразумения. А „добрите“ преводачи, които не задават „излишни“ въпроси, измислят „там нещо“ и превеждат всичко, както намерят за добре.

Проблемът обаче е, че след това, ако бъде открит лош превод, преводачите биват очерняни като цяло. Както постъпи и Външно преди три години. Никой не се замисля, че преводът е високоинтелектуален труд и изисква неимоверни усилия. И че много често от преводачите се изисква или очаква да превеждат непреводими неща.

А за да има истински добър и верен превод е необходима обратна връзка, комуникация между преводач и клиент. Необходимо е разбиране и сътрудничество от страна на клиента, защото често той е единственият, който може да даде необходимата информация на преводача, особено по отношение на терминологията, пък и други ключови елементи от преведения текст.

Но връзката между преводач и клиент в повечето случаи е прекъсната и за това основна вина носят агенциите за преводи. В стремежа си да укроят от клиентите истината, че преводачите, които използват, всъщност не са техни, а често не са и квалифицирани, агенциите не допускат осъществяване на директен контакт между преводач и клиент. По този начин още повече се намалява възможността за

извършване на истински добри и верни пре-
води.